O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI
HUZURIDAGI STATISTIKA AGENTLIGI

NAMANGAN VILOYATIDA CHAKANA VA ULGURJI SAVDO TOVAR AYLANMASI

Dastlabki ma’lumot
2024- yil yanvar-avgust

Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi bo‘limi
Тел. 69-227-84-95

CHAKANA SAVDO TOVAR AYLANMASI

Statistik ma’lumotlar jamiyatda sodir bo‘layotgan ijtimoiy-iqtisodiy hodisa va jarayonlarni tavsiflash va boshqarishning eng muhim vositasidir. Hozirda yuqori sifatli statistik ma’lumotlardan foydalanmasdan davlat siyosatida to‘g‘ri boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonsiz. Shular qatorida savdo statistikasi ko‘rsatkichlarini shakllantirish ham muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Ulgurji va chakana savdo hamda umumiy ovqatlanish korxonalari savdo aylanmasi statistikasi ko‘rsatkichi shular jumlasidan.

Chakana savdo aylanmasining o‘sish sur’ati, % da

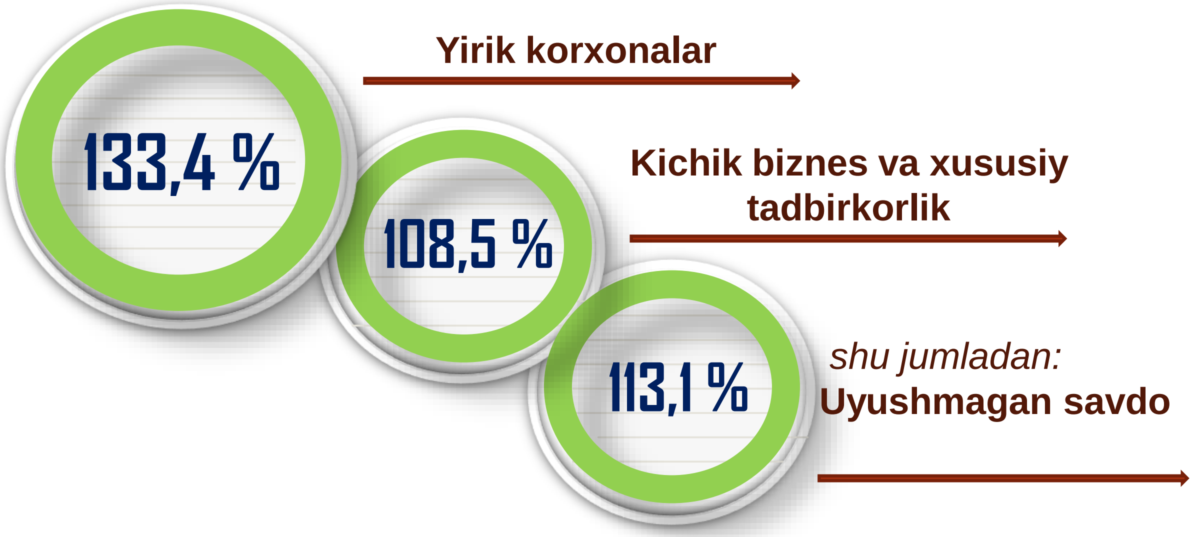

2024- yilning 1- sentabr holatiga chakana savdo sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan tijorat korxonalari soni 5 316 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko‘rsatayotgan yirik korxonalar soni 88 tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 5 230 tani tashkil qildi.

Shu jumladan, savdo sohasida yuridik shaxs tashkil etmasdan faoliyat olib borayotgan YATT va uyushmagan savdo (jismoniy shaxslar)ning kuzatuvlari asosida yig‘ilgan ma’lumotlar, chakana savdo ko‘rsatgichlariga kiritilgan

Chakana savdo aylanmasi – savdo sohasida yakuniy iste’mol uchun aholiga tovarlarni donalab yoki ko‘p bo‘lmagan miqdorlarda naqd pulga (bank kartalari orqali) sotishni nazarda tutuvchi faoliyat.

CHAKANA SAVDO AYLANMASIDA YIRIK KORXONALAR, KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING HAJMI VA O‘SISH SUR’ATLARI

Yuqorida qayd etilgan tadbirkorlik subyektlari faoliyati natijasida, 2024- yilning yanvar-avgust oyida tumanlarning chakana savdo tovar aylanmasi 13 667,1 mlrd so‘mni tashkil etib, 2023- yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan 110,0 % ga yetdi.

Jumladan, yirik korxonalarning tovar aylanmasi 995,4 mlrd so‘mni (o‘sish sur’ati 133,4 %), kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining tovar aylanmasi 12 671,7 mlrd so‘mni (o‘sish sur’ati 108,5 %), shundan uyushmagan savdo tovar aylanmasi 2 342,3 mlrd so‘mni (o‘sish sur’ati 113,1 %) tashkil etdi.

	Jami, mlrd so‘m	**2023- yil yanvar-avgust oyiga nisbatan, *foizda***
Namangan viloyati	**13 667,1**	**110,0**
Namangan shahar	5 805,7	114,2
tumanlar:		
Mingbuloq	410,4	104,9
Kosonsoy	610,9	106,9
Namangan	584,2	106,7
Norin	676,3	106,1
Pop	921,9	108,6
To‘raqo‘rg‘on	942,3	109,4
Uychi	761,8	106,8
Uchqo‘rg‘on	602,7	105,9
Chortoq	621,0	107,3
Chust	1 067,9	106,2
Yangiqo‘rg‘on	662,0	106,7

2024- yilning yanvar-avgust oyida 2023- yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan tumanlarning Namangan sh. (114,2 %), To‘raqo‘rg‘on (109,4 %) va Pop (108,6 %) tumanlarida chakana savdo tovar aylanmasining eng yuqori o‘sish sur’atlari qayd etildi.

Chakana savdo tovar aylanmasi va o‘sish sur‘ati dinamikasi *(yanvar-avgust)*

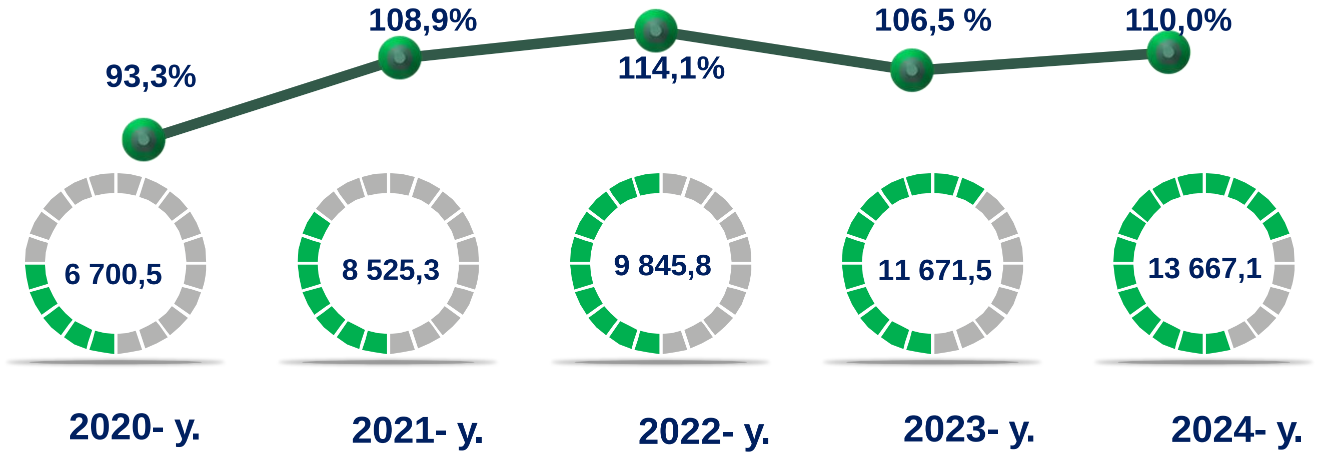

So‘nggi 5 yillikda (2020-2024 yillar) chakana savdo tovar aylanmasining yuqori o‘sish sur’ati 2024- yilda kuzatildi. Bunda chakana savdo tovar aylanmasi 2023- yilning mos davriga nisbatan 110,0 % ni tashkil qildi.

2024- yil yanvar-avgust uchun chakana savdo tovar aylanmasining o‘sish sur’ati, oylar kesimida *(foizda)*

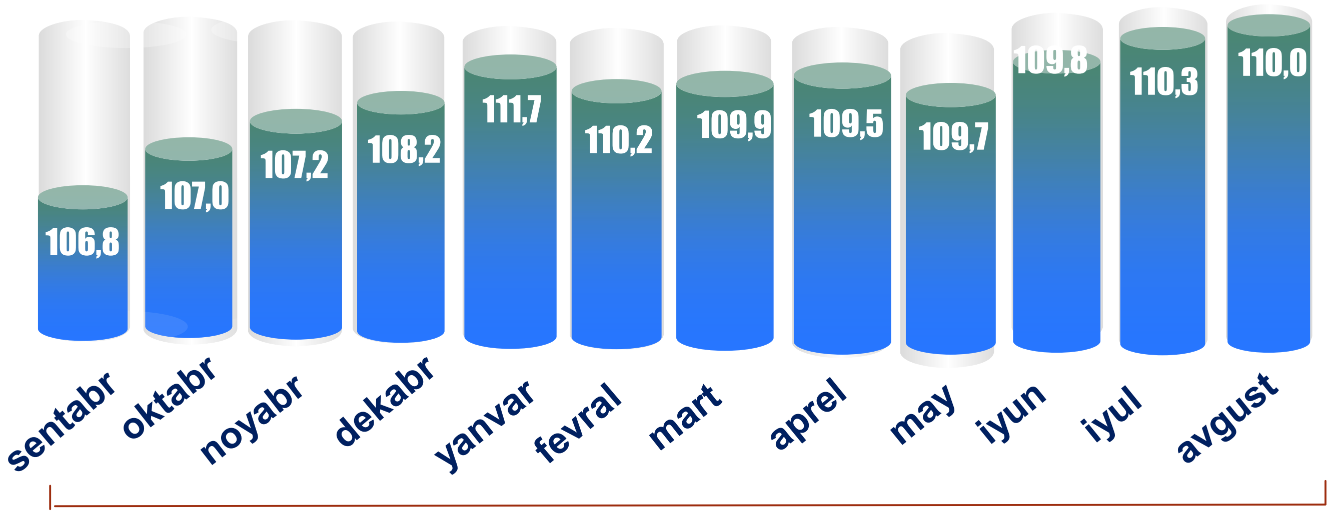

2024- yilning yanvar-avgust oyida o‘sish sur’ati **110,0** % ni tashkil qildi.

HUDUDLAR KESIMIDA CHAKANA SAVDO TOVAR AYLANMASI VA ULUSHI

Ulushi, foizda

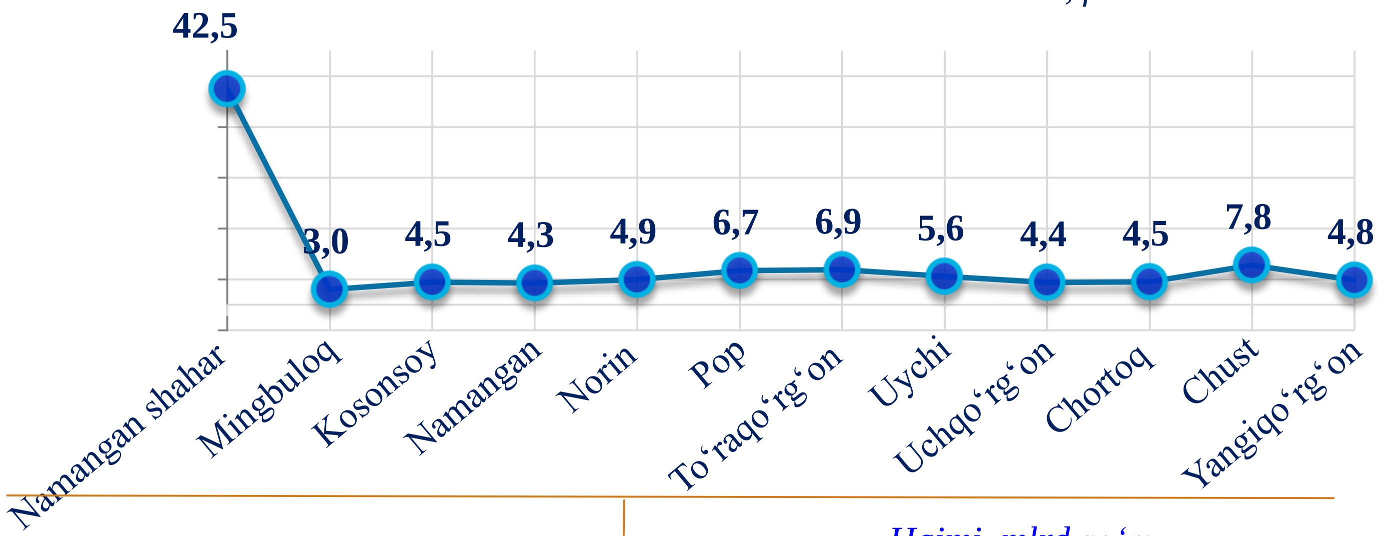

Namangan viloyatida chakana savdo tovar aylanmasida eng yuqori ulushni Namangan shahri 42,5 % bilan 5 805,7 mlrd so‘mni tashkil etdi.

Namangan viloyatida chakana savdo tovar aylanmasida eng quyi ulushni esa, Mingbuloq 3,0 % bilan 410,4 mlrd so‘mni tashkil etdi.

2023 - yilning mos davriga nisbatan, chakana savdo tovarlar aylanmasida barcha hududlarda o‘sish kuzatildi.

Hajmi, mlrd so‘m

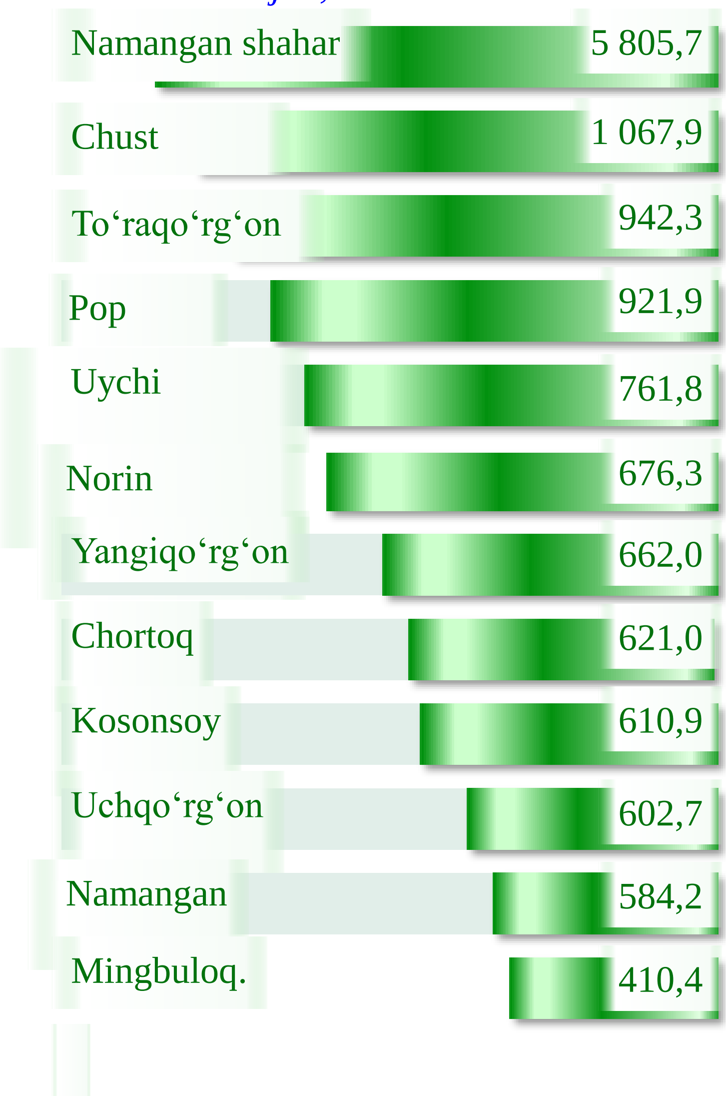

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining eng yuqori o‘sish sur’atiga ega hududlar *(foizda)*

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining chakana savdo tovar aylanmasi hajmi 2024 - yilning yanvar-avgust oylarida statistik hisob-kitoblarga ko‘ra 12 671,7 mlrd so‘mni tashkil etib, 2023- yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan 8,5 % ga oshdi. Namangan viloyatida miqyosida ushbu sektorning jami chakana savdo tovar aylanmasidagi ulushi 92,7 % ni tashkil etdi.

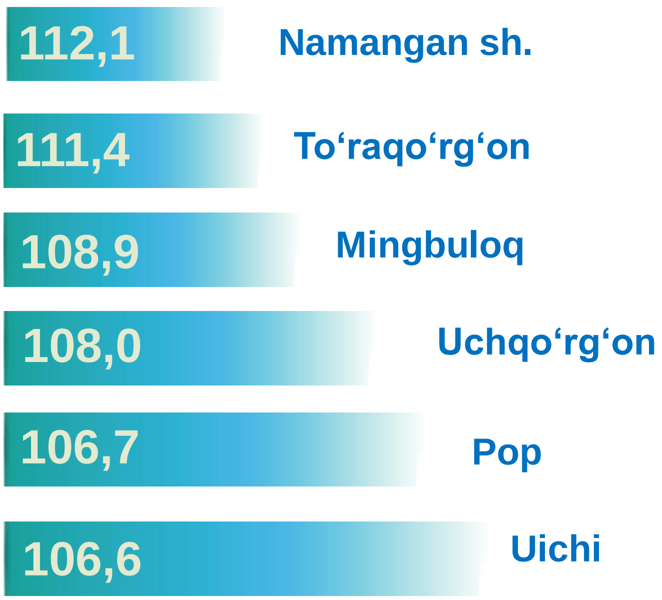

Yirik korxonalarning eng yuqori o‘sish sur’atiga ega hududlar *(foizda)*

Chakana savdo tovar aylanmasi tarkibida yirik korxonalarning tovar aylanmasi hajmi, 2023- yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan 33,4 % ga o‘sdi va 995,4 mlrd so‘mni tashkil qildi. Bu esa umumiy savdo hajmining 7,3 % ulushiga to‘g‘ri keldi.

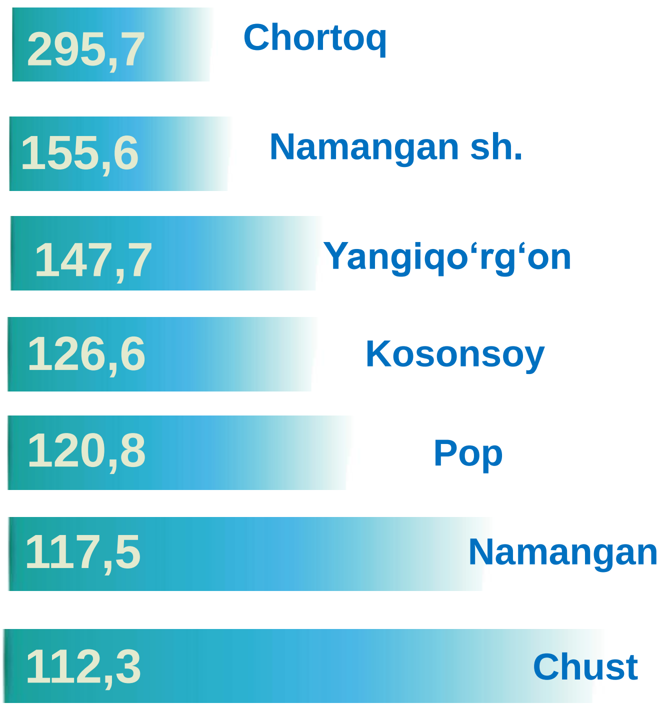

CHAKANA SAVDO AYLANMASIDA YIRIK KORXONALAR, KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING HUDUDLAR KESIMIDA ULUSHI, *(foizda)*

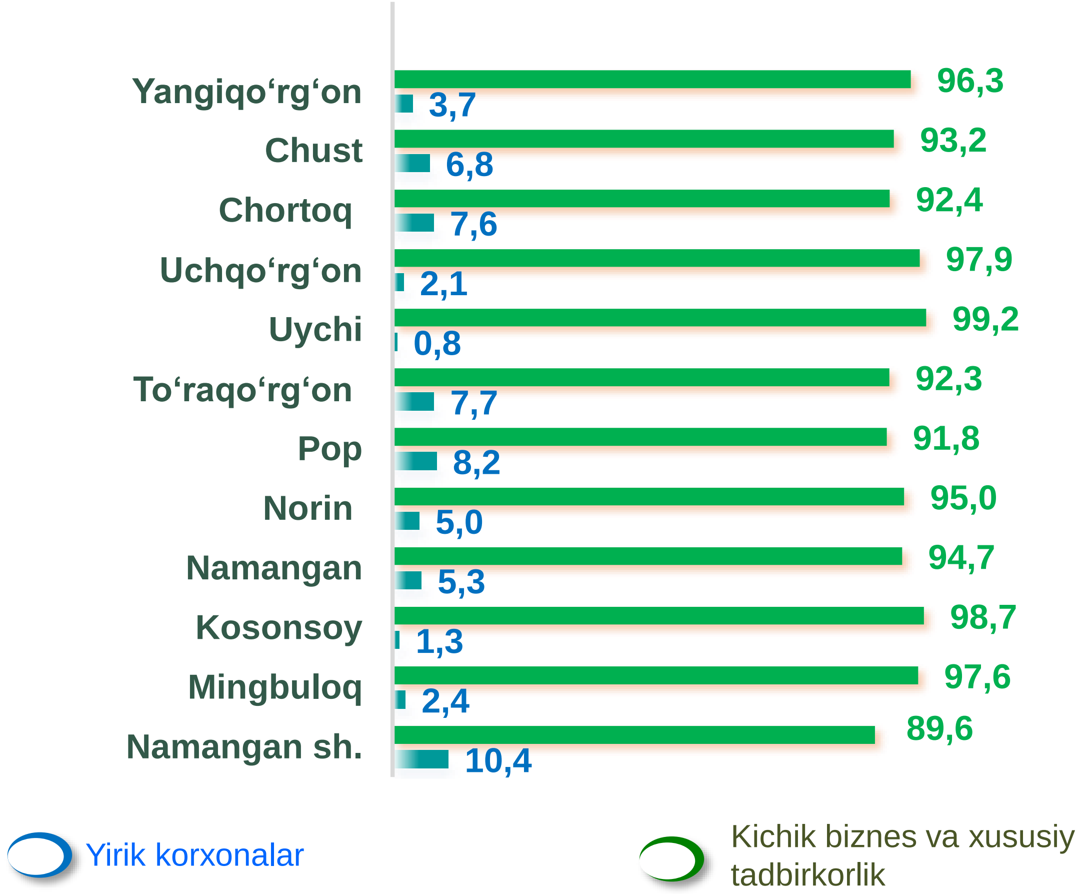

Tahliliy natijalarga ko‘ra chakana savdo tovar aylanmasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ulushi bo‘yicha Uychi (99,2 %), Kosonsoy(98,7 %), Uchqo‘rg‘on(97,9 %), Mingbuloq(97,6 %), va Yangiqo‘rg‘on(96,3 %) tumanlarnida yetakchilik qilmoqda. Chakana savdo tovar aylanmasi tarkibida yirik korxonalarning ulushi 7,3 % ni tashkil etib, eng katta ulush Namangan shahar (10,4 %), Pop(8,2 %), To‘raqo‘rg‘on (7,7 %), Chortoq (7,6 %), tumanlarida kuzatildi.

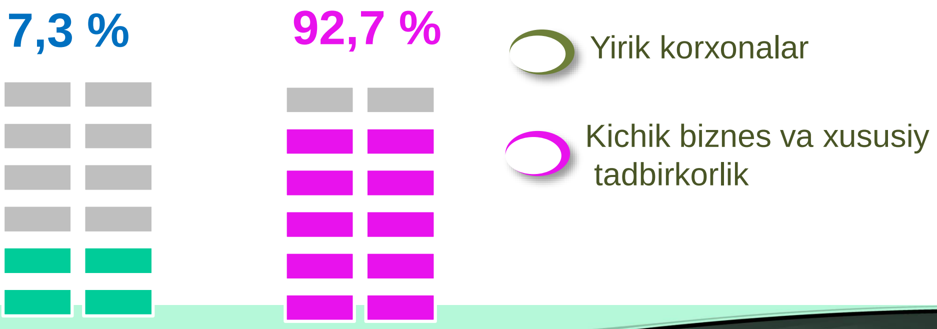

Hududlar kesimida ma‘lumot, *ming so‘mda*

Namangan shahar	8 289,2
Mingbuloq	2 982,4
Kosonsoy	2 666,5
Namangan	3 017,3
Norin	3831,8
Pop	3 896,5
To‘raqo‘rg‘on	3 824,3
Uychi	3 262,5
Uchqo‘rg‘on	3 238,3
Chortoq	2 878,9
Chust	722,3
Yangiqo‘rg‘on	2 780,6

2024- yilning yanvar-avgust oyi holatiga o‘rtacha aholi jon boshiga chakana savdo tovar aylanmasi 4 436,6 ming so‘mni (2023- yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan 107,5 %) tashkil etdi.

Ushbu ko‘rsatkichni hududlar kesimida solishtirilganda eng yuqori hajm Namangan shahri (8 289,2 ming so‘m), Pop 3 896,5 ming so‘m) va Norin (3 831,8 ming so‘m) tumanlari hissasiga to‘g‘ri keldi.

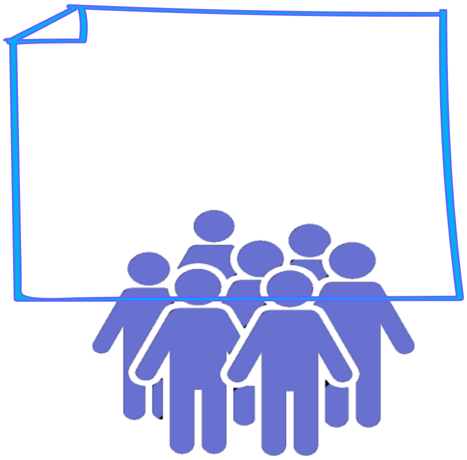

Ichki savdo koʻrsatkichlarini shakllantirishda **uyushmagan savdo tovar aylanmasi** ham hisoblanadi. Bunga dehqon (oziq-ovqat) bozori hamda chorva mollari, parrandalar va boshqa hayvonlar bozorida jismoniy shaxslar tomonidan amalga oshirilgan savdo hajmlari kiradi. Uyushmagan savdo tarkibiga jismoniy shaxslar (dehqonlar)ning uy xoʻjaligida oʻz kuchlari bilan yetishtirgan qishloq xoʻjaligi mahsulotlari hisobga olinadi.

Hududlar kesimida uyushmagan savdo tovar taylanmasi oʻsish surʼati (2024- yil yanvar-avgust), *foizda*

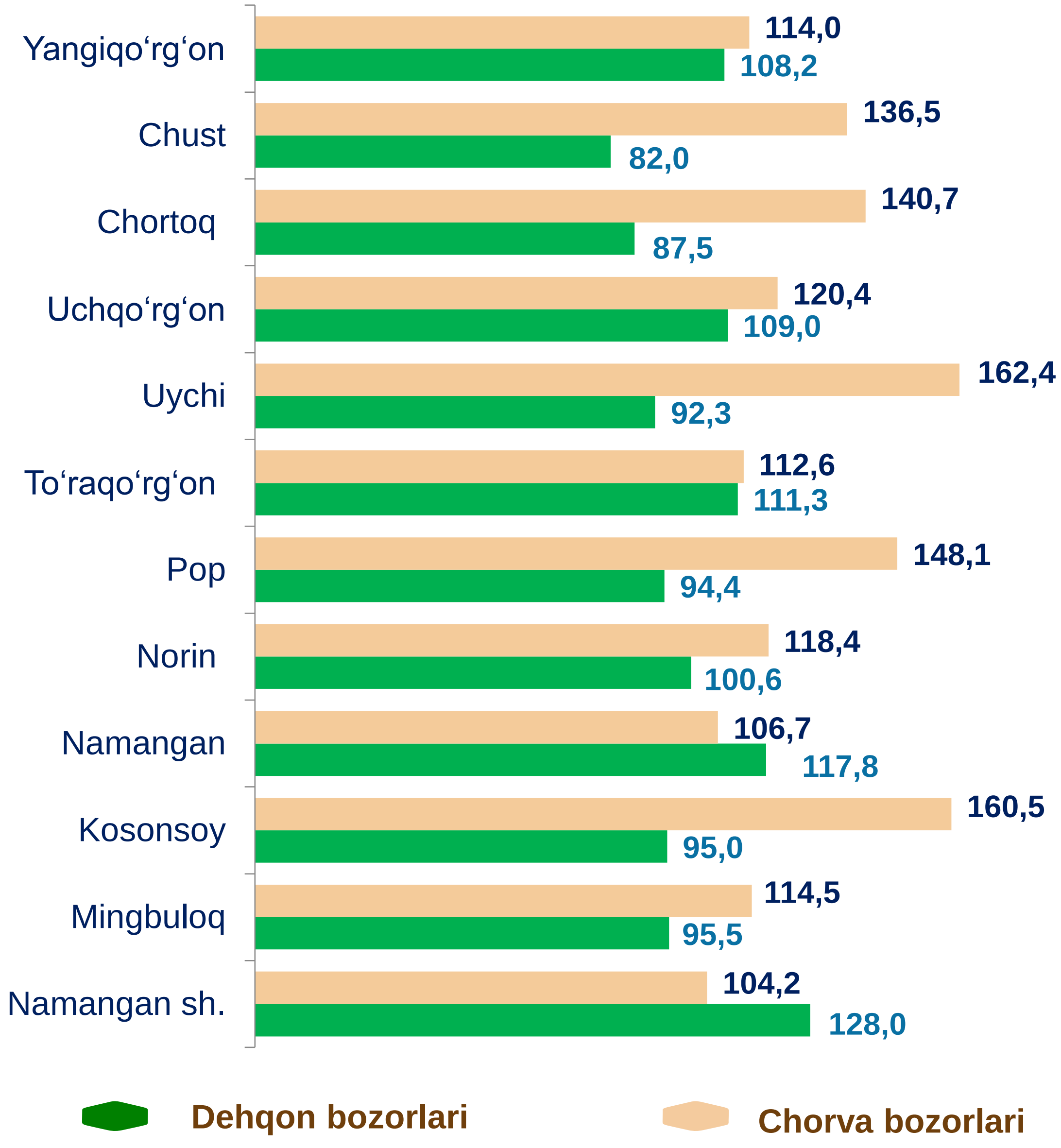

Dehqon (oziq-ovqat) bozori – keng turdagi qishloq xo‘jaligi oziq-ovqat mahsulotlarining va uni qayta ishlashdan olinadigan mahsulotlarning savdo rastalari, savdo o‘rinlari, turg‘un savdo shoxobchalari (shu jumladan savdo pavilonlari, kioskalari)dan foydalangan holda chakana savdoni tashkil etgan doimiy yoki vaqtincha amal qiluvchi mulkiy kompleks hisoblanadi.

	Jami, mlrd so‘m	2023- yil yanvar-avgust oyiga nisbatan, foizda
Namangan viloyati	**1 211,2**	**119,7**
Namangan sh.	352,6	104,2
tumanlar:		
Mingbuloq	32,7	114,5
Kosonsoy	46,2	160,5
Namangan	40,4	106,7
Norin	106,7	118,4
Pop	90,2	148,1
To‘raqo‘rg‘on	154,8	112,6
Uychi	54,0	162,4
Uchqo‘rg‘on	63,6	120,4
Chortoq	98,1	140,7
Chust	115,9	136,5
Yangiqo‘rg‘on	55,8	114,0

** – xo‘jalik yurituvchi subyektlar va yakka taribdagi tadbirkorlar (YATT)ni qo‘shmagan holatda;*

– jismoniy shaxslar (dehqonlar)ning uy xo‘jaligida o‘z kuchlari bilan yetishtirgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari va chorva (parranda) mollari sotilishi hisobga olingan.

Hududlar kesimida uyushmagan savdo tovar aylanmasi o‘sish sur’atlari

(2024- yil yanvar-avgust)

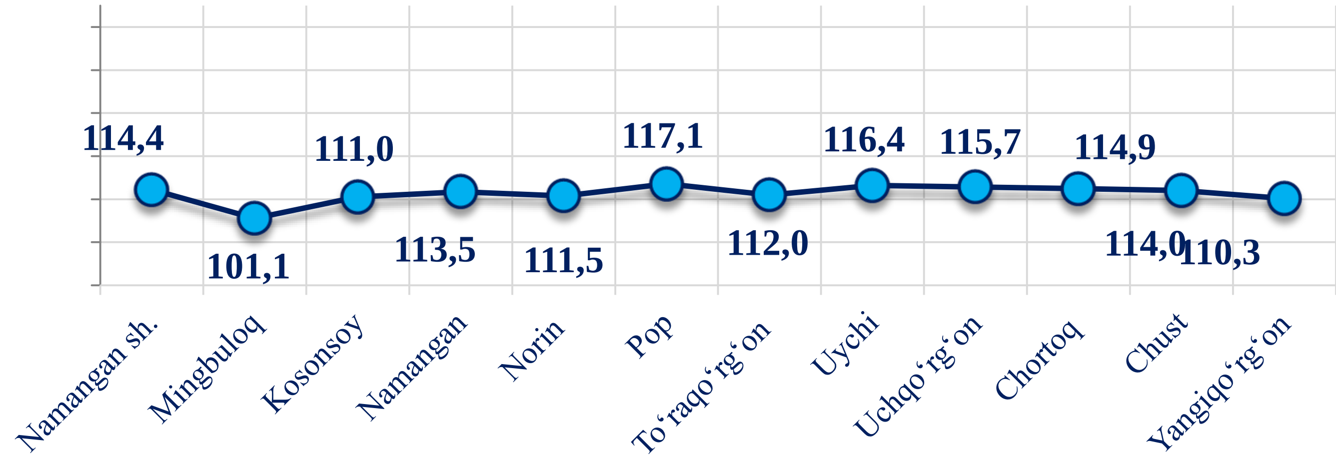

Hududlar kesimida uyushmagan savdo tovar aylanmasi hajmi, *mlrd so‘m*

(2024- yil yanvar-avgust)

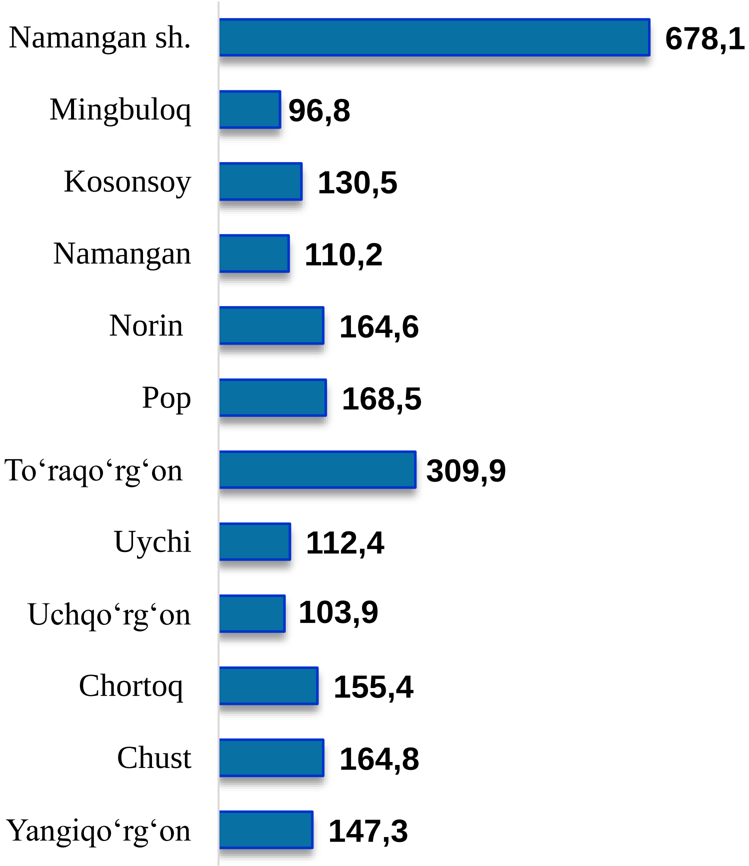

Viloyat bo‘yicha 2024-yilning yanvar-avgust oyida uyushmagan savdo tovar aylanmasi 2 342,3 mlrd so‘mni tashkil etib, 2023-yilning yanvar-avgust oyiga nisbatan 113,1 % ni tashkil etdi. Shu jumladan, 12 bozor va 12 bozor (chorva) (oylik) kuzatuvlari ma’lumotlariga asosan, dehqon bozorlarida savdo faoliyati bilan shug‘ullanuvchi jismoniy shaxslarning uy xo‘jaliklarida yetishtirgan mahsulotlarini sotish hajmi 1211,2 mlrd so‘mni (119,7 %), chorva mol-lari va parrandalar sotuvchi jismoniy shaxslarning savdo aylan-masi hajmi 1 131,1 mlrd so‘mni tashkil etdi.

2024- yilning yanvar-avgust oyida viloyatning barcha hududlarida joylashgan dehqon bozorlarida qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini sotuvchi jismoniy shaxslarning tanlanma kuzatuvi o‘tkazildi. Kuzatuv natijalariga ko‘ra savdo aylanmasi hajmi 1 211,2 mlrd so‘mni tashkil qildi. Bunda asosiy yirik hajm yangi uzilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari savdosiga (620,9 mlrd so‘m) to‘g‘ri keldi.

Uyushmagan savdo aylanmasida qishloq xo‘jaligi mahsulotlari savdosi hajmi va ulushi

Yangi uzilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari

620,9 ***mlrd so‘m***

51,3 %

Non va non mahsulotlari

115,2 mlrd so‘m

9,5 %

Don mahsulotlari (mosh, loviya, guruch va boshqalar)

158,1 mlrd so‘m

10,3 %

Tovuq go‘shti

58,1 mlrd so‘m

5,2 %

Quritilgan qishloq xojaligi mahsulotlari (yongoq, bodom, pista va boshqalar)

54,0 mlrd so‘m

4,5 %

Tuxum

36,3 mlrd so‘m

3,0 %

Ziravorlar

29,3 mlrd so‘m

2,6 %

Sut va sut mahsulotlari

62,4 mlrd so‘m

5,6 %

Chorva mollari va parrandalari uchun har xil yem – xashak

27,8 mlrd so‘m

2,3 %

Tuzlamalar

23,0 mlrd so‘m

1,9 %

Gullar, o‘simlik va nihol ko‘chatlari

23,9 mlrd so‘m

2,1 %

Nooziq-ovqat tovarlar

4,5 mlrd so‘m

1,7 %

UYUSHMAGAN SAVDO TOVAR AYLANMASI: CHORVA (PARRANDA) BOZORLARI, mlrd so‘m

2024- yilning yanvar-avgust oyida, viloyatning barcha hududlarida joylashgan chorva (parranda) bozorlarida parrandalar va chorva mollari sotuvchi jismoniy shaxslar tanlanma kuzatuvi o‘tkazildi. Kuzatuv natijalariga ko‘ra savdo aylanmasi hajmi 1 131,1mlrd so‘mni tashkil etdi. Bunda har-xil yoshdagi qoramollar savdosi – 1 022,9mlrdso‘m, qo‘y va echkilar –97,2mlrd so‘mni, otlar –7,1mlrd so‘mni, parrandalar – 3,8mlrd so‘mni tashkil qildi.

Uyushmagan savdo aylanmasida chorva mollari (parrandalar) savdosi hajmi va ulushi

2 yoshdan katta bo‘lgan qoramollar

581,0
mlrd so‘m

51,4 %

1 yoshdan 2 yoshgacha bo‘lgan yosh mollar

242,5
mlrd so‘m

21,4 %

1 yoshgacha bo‘lgan yosh mollar

199,4
mlrd so‘m

17,6 %

Qo‘ylar

91,0
mlrd so‘m

8,0 %

Otlar

7,1
mlrd so‘m

0,63 %

Echkilar

6,2
mlrd so‘m

0,55 %

Kurka, o‘rdak, g‘oz

3,1
mlrd so‘m

0,27 %

Tovuqlar

0,7
mlrd so‘m

0,069 %

Quyonlar

0,06
mlrd so‘m

0,005 %

Qushlar

0,05
mlrd so‘m

0,004

UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARI SAVDO AYLANMASI

2024- yil 1- sentabr holatiga umumiy ovqatlanish sohasida faoliyat yuritayotgan tijorat korxonalari soni 1 170 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko‘rsatayotgan yirik korxonalar soni 6tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 1 168 tani tashkil qildi.

	Jami mlrd so‘m	**2023- yil yanvar-avgust oyiga nisbatan, *foizda***
Namangan viloyati	**389,9**	**108,6**
Namangan sh.	248,4	110,1
tumanlar:		
Mingbuloq	7,1	110,2
Kosonsoy	5,8	108,5
Namangan	19,8	90,7
Norin	5,8	111,1
Pop	17,9	136,3
To‘raqo‘rg‘on	7,9	110,8
Uychi	4,7	110,1
Uchqo‘rg‘on	7,2	108,5
Chortoq	6,8	108,7
Chust	53,1	101,8
Yangiqo‘rg‘on	5,6	109,3

2024- yilning yanvar-avgust oyida ovqatlanish korxonalarining savdo aylanmasi 389,9mlrd so‘mga yetdi. 2023- yilning mos davriga nisbatan 108,6 % ga oshdi. Bunda savdo aylanmasining 88,1 % ulushi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari hissasiga to‘g‘ri keldi.

Avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi

Hududlar kesimida ma‘lumot

	Hajmi, mlrd so‘m	**Ulushi,** *foizda*
Namangan viloyati	**2 613,2**	**110,0**
Namangan sh.	1 988,5	114,0
tumanlar:		
Mingbuloq	12,2	126,4
Kosonsoy	5,2	120,5
Namangan	25,3	128,1
Norin	20,6	121,1
Pop	92,2	124,0
To‘raqo‘rg‘on	8,1	123,3
Uychi	29,0	128,3
Uchqo‘rg‘on	2,1	114,3
Chortoq	11,5	126,5
Chust	407,1	88,3
Yangiqo‘rg‘on	11,4	194,8

Ushbu ko‘rsatkichni hududlar kesimida solishtirganda eng yuqori hajm Namangan shahri (1 988,5 mlrd so‘m), Chust (407,1 mlrd so‘m) va Pop (92,2 mlrd so‘m) viloyatlari hissasiga to‘g‘ri kelmoqda.

Avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi. *(mlrd so‘m)*

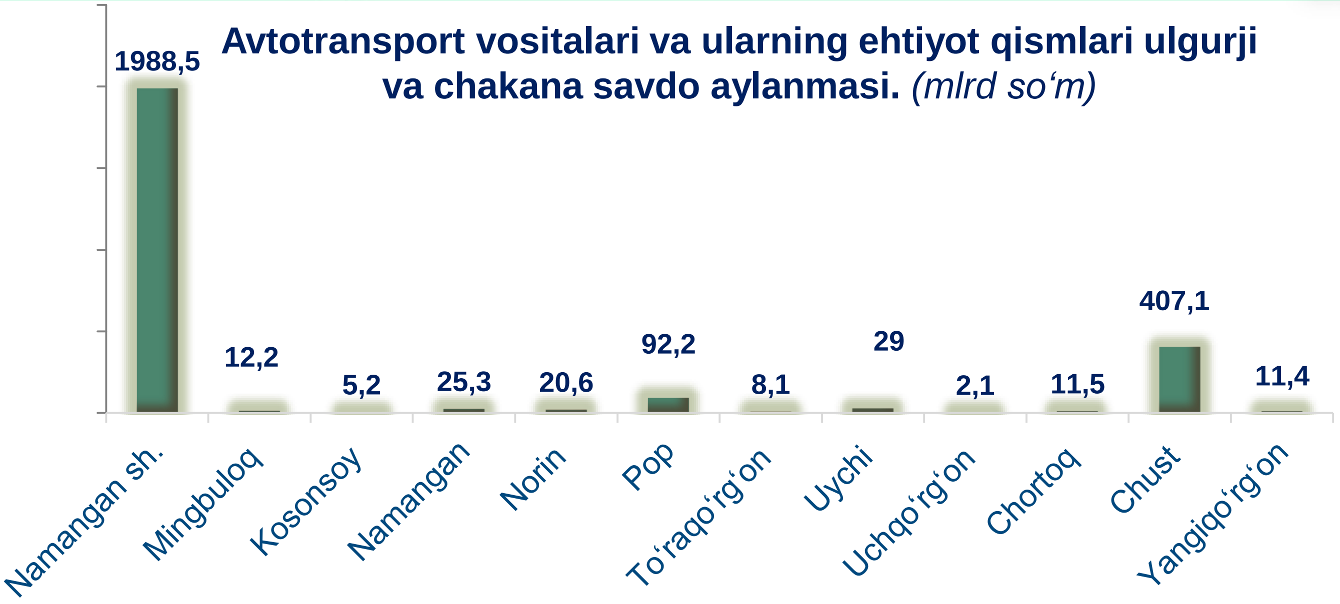

2024 yilning yanvar-avgust oyida avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi (*motorli transport vositalarini ta’mirlash va texnik xizmat ko‘rsatishdan tashqari)* 2 613,2 mlrd so‘mni tashkil etdi va o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 10,0 % ga oshdi. Shuningdek, yirik korxonalar savdo hajmi 823,5 mlrd so‘m (o‘sish sur’ati – 134,1 %), kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyetklari savdo hajmi – 1 735,5 mlrd so‘mni (o‘sish sur’ati –101,4 %) tashkil qildi.

Avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi os‘ish sur’ati, *foizda*

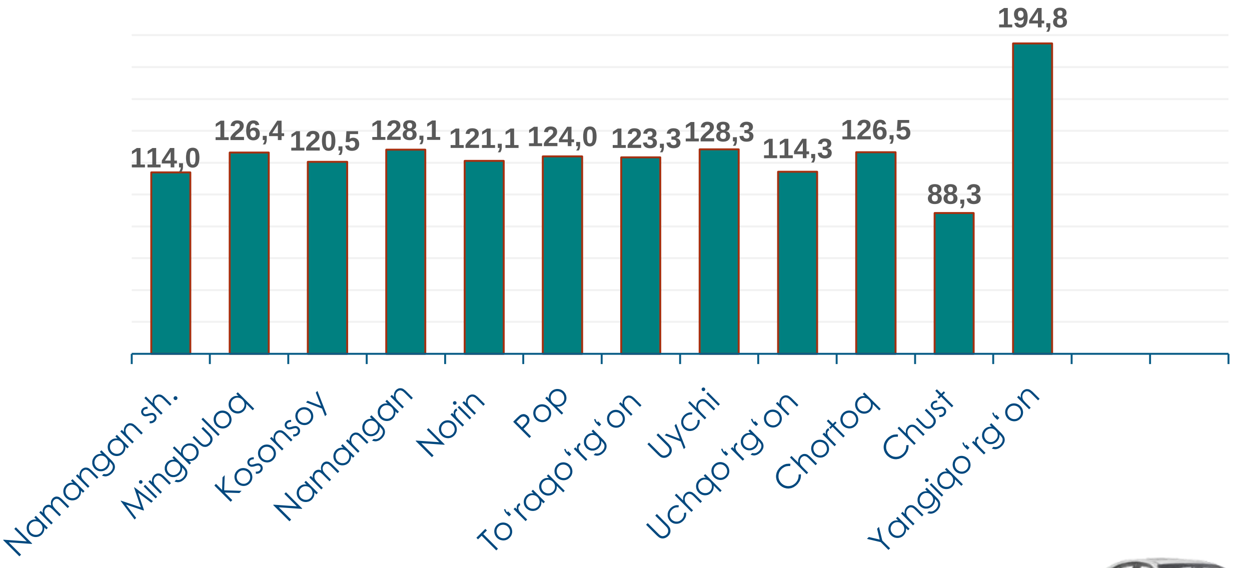

Ulgurji savdo tovar aylanmasi – qayta sotish maqsadida sotib olingan va tadbirkorlik faoliyatida foydalanish yoki o‘z foydalanishi (qayta ishlash) uchun uchinchi tomon tashkilotlari va yakka tartibdagi tadbirkorlarga o‘zgartirmagan holda jo‘natilgan tovarlarning ushbu tovarlar uchun haq to‘lanadigan yoki to‘lanmaganligidan qat’iy nazar qiymati.

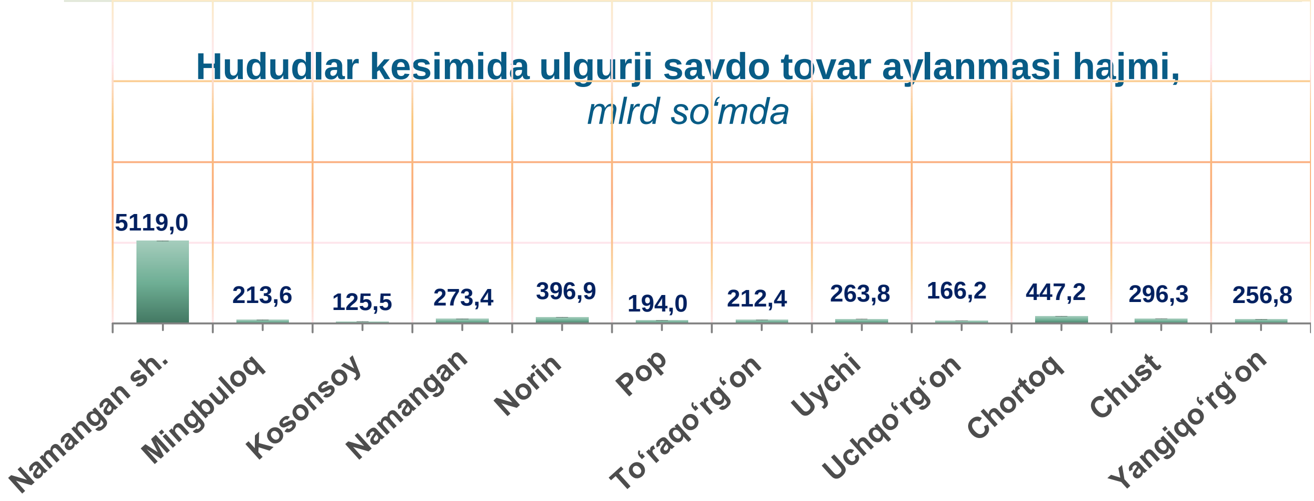

Viloyat bo‘yicha 2024- yilning yanvar-avgust oyida ulgurji savdo tovar aylanmasi 7 965,2 mlrd so‘mni tashkil etib, 2023- yilning mos davriga nisbatan11,6 % ga o‘sdi.

Savdo aylanmasi va ulushi

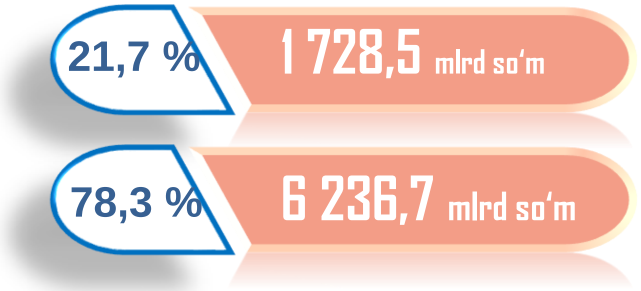

Yirik korxonalar

Mikrofirma va kichik korxonalar

Kichik biznes subyektlarining ulgurji savdo aylanmasidagi ulushi statistik hisoblarga qaraganda 6 236,7 mlrd so‘mni tashkil qilib, 2023- yilning mos davriga nisbatan 110,3 % ga to‘g‘ri keldi. Viloyatda ushbu sektorning ulgurji savdo hajmidagi ulushi 78,3 % ni tashkil qildi.

ULGURJI SAVDO AYLANMASIDA YIRIK VA KICHIK BIZNES KORXONALARI SAVDO HAJMI VA O‘SISH SUR’ATI

2024- yil 1- sentabr holatiga ulgurji savdo sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan tijorat korxonalari soni 2 539 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko‘rsatayotgan yirik korxonalar soni 34 tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 2 508 tani tashkil qildi.

Ulgurji savdo tovar aylanmasida yuqori o‘sish sur’atlariga ega eng yirik korxonalar Pop(6,7 m), Chust(149,1), Namangan shahri(126,1) tumanlarida kuzatildi.

	Jami mlrd so‘m	2023- yil yanvar-avgust oyiga nisbatan, *foizda*
Namangan viloyati	**7 965,2**	**111,6**
Namangan sh.	5 119,0	114,5
tumanlar:		
Mingbuloq	213,6	76,5
Kosonsoy	125,5	96,5
Namangan	273,4	101,4
Norin	396,9	106,7
Pop	194,0	107,7
To‘raqo‘rg‘on	212,4	89,5
Uychi	263,8	94,4
Uchqo‘rg‘on	166,2	77,1
Chortoq	447,2	177,8
Chust	296,3	137,7
Yangiqo‘rg‘on	256,8	107,1